

Gemeente Brielle Maerlantcollege

rapport 3521

Gemeente Brielle - Maerlantcollege

Een archeologische begeleiding

J. Loopik

Colofon

ADC Rapport 3521

Gemeente Brielle - Maerlantcollege
Een archeologische begeleiding

Auteur: J. Loopik

In opdracht van: Gemeente Brielle

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, november 2013

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Y. Burnier', with a long horizontal stroke extending to the right.

Autorisatie:
Y. Burnier

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel 033 299 8181
Fax 033 299 8180
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
2 Archeologische verwachting	9
3 Methoden	11
4 Resultaten	13
4.1 Fysisch geografisch onderzoek	13
4.2 Sporen en structuren	14
4.3 Vondstmateriaal	21
5 Synthese	23
5.1 Algemeen	23
5.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	24
6 Waardering en selectieadvies	27
6.1 Waardering van de vindplaats	27
6.2 Selectieadvies	27
Literatuur	28
Lijst van afbeeldingen	28
Lijst van tabellen	28
Bijlage 1a Allesporenkaart	29
Bijlage 1b Drie kamers	30
Bijlage 2 Baksteenformaten	31
Bijlage 3 Baksteenformaten ingedeeld	32
Bijlage 4 Sporenlijst	33
Bijlage 5 Vondstenlijst	33
Verklarende woordenlijst	34
Afkortingen in de database	35

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Zuid-Holland
Gemeente:	Brielle
Plaats:	Brielle
Toponiem:	Burgemeester van Sleenstraat
Kaartblad:	37D
Coördinaten:	70.592,8386 / 435.694,3360
Projectverantwoordelijke:	J. Loopik
Bevoegde overheid:	Gemeente Brielle
Deskundige namens de bevoegde overheid:	S. Hornikx (The Missing Link)
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	56548
ADC-projectcode:	4141165
Complex en ABR codering:	Stadskern (NS)
Periode(n):	LME/NT
KNA versie:	3.2
Geomorfologische context:	Getijdeafzettingen
NAP hoogte maaiveld:	0,7m+NAP
Maximale diepte onderzoek:	1,06m-NAP
Uitvoering van het veldwerk:	13-05-2013 - 16-05-2013
Beheer en plaats documentatie:	Het Provinciaal depot voor bodemvondsten van de provincie Zuid-Holland te Alphen a/d Rijn.
e-depot link:	http://persistent-identifier.nl/?identifier=urn:nbn:nl:ui:13-6046-13

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Brielle heeft ADC ArcheoProjecten een Archeologische Begeleiding (conform protocol Ivo-P) uitgevoerd ten behoeve van de sloop van het Maerlantcollege op de locatie Burgemeester van Sleenstraat te Brielle.

De Archeologische Begeleiding behelste het toezicht houden op het uitgraven van een bouwput ten einde heipalen en een betonnen kelder te verwijderen. Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van ca. 1700m² en was vóór de sloop in gebruik als school. Het gebied ligt aan weerszijden van de Burgemeester van Sleenstraat en wordt aan de westzijde begrensd door de vestingwal. Aan de oostzijde staan woonhuizen.

Tijdens de begeleiding zijn sporen van vermoedelijk het St. Catherinaklooster uit de Nieuwe Tijd aangetroffen. Het betrof de gedeeltelijke gevels van mogelijk twee gebouwen en de restanten van de zuidelijke gevel en drie kamers van een derde gebouw.

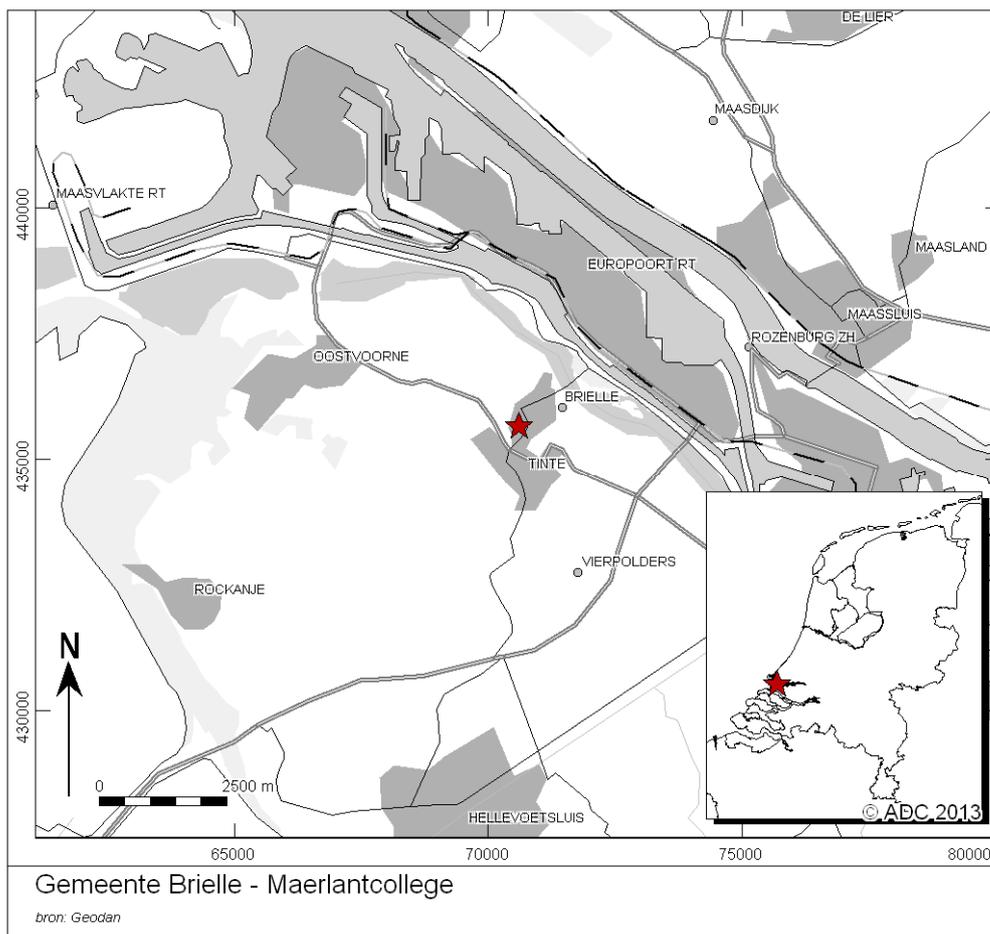
De begeleiding dient als inventarisatie van de archeologische waarden binnen het plangebied en vormen een archeologisch kader voor toekomstige bouwplannen. Op basis van de aangetroffen restanten aan de oostelijke zijde van het plangebied kan worden gesteld dat verder archeologisch onderzoek op deze locatie noodzakelijk is, mocht de bodem dieper dan 30cm-Mv worden verstoord.

Verder archeologisch onderzoek aan de westelijke zijde van het plangebied wordt niet geadviseerd, zolang de aan te leggen funderingen niet dieper zullen reiken dan het hier aanwezige ophogingszand.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren
Nieuwe tijd	1500 - heden
Nieuwe tijd C	1850 - heden
Nieuwe tijd B	1650 - 1850 na Chr.
Nieuwe tijd A	1500 - 1650 na Chr.
Middeleeuwen:	450 - 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen B / Late Middeleeuwen	1250 - 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen A / Volle Middeleeuwen	1050 - 1250 na Chr.
Vroege Middeleeuwen D / Ottoonse periode	900 - 1050 na Chr.
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische tijd	725 - 900 na Chr.
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische tijd	525 - 725 na Chr.
Vroege Middeleeuwen A / Volksverhuizingstijd	450 - 525 na Chr.
Romeinse tijd:	12 voor Chr. - 450 na Chr.
IJzertijd:	800 - 12 voor Chr.
Bronstijd:	2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	5300 - 2000 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	8800 - 4900 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	tot 8800 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied.

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Brielle heeft ADC ArcheoProjecten een Archeologische Begeleiding (conform protocol Ivo-P) uitgevoerd ten behoeve van de sloop van het Maerlantcollege op de locatie Burgemeester van Sleenstraat te Brielle (Afb. 6). Het plangebied zal worden ingezaaid totdat het herbestemd wordt. De begeleiding dient tevens als inventarisatie van de archeologische waarden binnen het plangebied, om een archeologisch kader te vormen voor toekomstige bouwplannen. Het onderzoek is uitgevoerd door J. Loopik (veldarcheoloog), B. Konijnendijk en A. Pijpelink (veldtechnici). Senior archeoloog was Y. Burnier. Controle en coördinatie van documentatie en vondstverwerking is uitgevoerd door M.G. Nieuwenhuijsen en J.W. Beestman.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het Programma van Eisen (PvE).¹ De vondsten en bijbehorende documentatie die tijdens de begeleiding zijn verzameld, zijn gedeponereerd in het Provinciaal depot voor bodemvondsten van de provincie Zuid-Holland te Alphen a/d Rijn.

Afb. 2. Plangebied, west- en oostzijde Burgemeester van Sleenstraat.

Een Archeologische Begeleiding kan als volgt omschreven worden: een inventarisatie, karakterisering en documentatie van aan- en afwezigheid van archeologische waarden in een gebied dat verstoord zal worden door niet aan archeologie gerelateerde activiteiten. Van de archeologische waarden wordt een karakterisering gegeven waarbij tenminste de volgende aspecten aan de orde zijn: periodeaanwijzing, geologische context, aard (typering) en waarderingaspecten (indien protocol IVO-P) of reden tot behoud in situ (indien protocol opgraven).

¹ Hornikx 1175.21, 9-11-2012.

Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van ca. 1700m² en was vóór de sloop in gebruik als school. Het gebied ligt aan de west- en oostzijde van de Burgemeester van Sleenstraat en wordt aan de oostzijde begrensd door woonhuizen.

In het Programma van Eisen (PvE) zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld voor het onderzoeksgebied:

Fysische geografie

1. Wat is de geo(morfo)logische en bodemkundige opbouw van het landschap in het onderzoeksgebied?
2. Is er binnen het plangebied sprake van delen waar de bodemopbouw verstoord is? Zo ja, in welke mate? Wat zijn de gevolgen voor eventuele archeologische resten?
3. Wat kan worden gezegd over de landschappelijke context en het landgebruik ter plaatse? Wat is de relatie tussen de vindplaats(en) en het landschap?
4. Welke invloed had de mens op de landschapsontwikkeling?

Archeologische resten en sporen

5. Zijn er archeologische resten en sporen aangetroffen? Zo ja, waar in het plangebied? Is er sprake van een vindplaats?
6. Zijn er vondsten aanwezig en wat is de gaafheid daarvan in horizontale en verticale zin?
7. Wat is de datering van de archeologische waarden (begin-eind)?
8. Waaruit bestaan de archeologische resten en sporen? Welke vondsten, sporen, structuren zijn er te onderscheiden? Op welk niveau zijn deze lees-/zichtbaar?
9. In hoeverre geven de sporen en vondsten een beeld van het sociaal-economisch gebruik van de site en van de materiële cultuur in de (eventueel verschillende) gebruikperiode(n)?
10. Wat is de spoor- en vondstdichtheid?
11. Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten en wat is hun datering?
12. Wat kan worden gezegd over de landschappelijke context en het landgebruik ter plaatse? Wat is de relatie tussen de vindplaats(en) en het landschap? Hoe kan dit verklaard worden?
13. Zijn er verschillende bewoningsfasen in dezelfde vindplaats aanwezig en wat is hiervoor de verklaring?
14. Wat is de conserveringsgraad/gaafheid van de sporen en de verschillende materiaalcategorieën? Zijn er verschillen met betrekking tot het voorgaande tussen verschillende delen van het onderzoeksterrein?
15. Is er een ensemblewaarde met vindplaatsen in de omgeving van het plangebied?
16. Zijn er sporen van een percelering/rooilijn aanwezig? Zo ja, licht toe.
17. Zijn er greppels of andere sporen van landinrichting aanwezig?
18. Bevinden zich op het terrein nog resten die behoren tot de bebouwing van het St-Catherijneklooster? Wat is er aangetroffen? Kan aan de hand van deze resten de contour en de indeling van het klooster gereconstrueerd worden? Wat zijn de overeenkomsten tussen de cartografische bronnen van de gebouwen en de aangetroffen resten?
19. Zijn er begravingen aangetroffen? Zo ja, licht toe. Is er potentie voor fysisch-antropologisch en genetisch onderzoek en zo ja welke?
20. Is in het plangebied een behoudenswaardige vindplaats aanwezig? Zo ja, is deze van waarde, hoge waarde of zeer hoge waarde?

Opzet van het rapport

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.2 -specificatie OS15). In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd, waarna de eerste conclusies volgen. Indien nodig kan altijd worden teruggegrepen op de basisgegevens in het e-depot (zie e-depot link in de tabel met administratieve gegevens). Dit onderzoek vormt geen eindstation, maar de basis van waaruit verder synthetiserend onderzoek kan plaatsvinden. Allereerst worden in hoofdstuk 2 de archeologische verwachting besproken, vervolgens gaat hoofdstuk 3 in op de tijdens het onderzoek gebruikte methoden, in hoofdstuk 4 worden de resultaten beschreven. In hoofdstuk 5 volgt ten slotte de conclusie.

2 Archeologische verwachting

Het plangebied is gesitueerd in de historische kern van Brielle.² De nederzetting Brielle werd in de 13^e eeuw gesticht. In 1330 verkreeg de nederzetting stadsrechten en groeide in de volgende eeuwen uit tot een welvarende stad, door de handel die mede mogelijk werd gemaakt door de goede bevaarbaarheid van de Maas en de nabijheid van de rivier de Goote. Aan het einde van de 15^e eeuw slibde de Maas echter dicht en verzande de Goote. Desondanks bleef Brielle zijn functie als regiocentrum behouden.

Sinds de 14^e eeuw was er een opbloei van kloosters, niet minder dan zeven kloosters werden er gesticht in Brielle. Ter plaatse van het Maerlantcollege is het St. Catherinaklooster gesitueerd, ooit het grootste klooster van Brielle. Het klooster is tijdens zijn bestaan enkele malen geplunderd. In 1481 drongen bijvoorbeeld de schutters na een feest het klooster binnen en gingen ze er flink tekeer, omdat de pater had gebroken met de gewoonte om jaarlijks een ton bier aan de schutters te schenken. De schutters eisten vervolgens 14 gulden en brachten behoorlijke schade toe aan het klooster. Het klooster is bij de inname van de stad in 1572 door de watergeuzen vernietigd.

Hierna werd het voor verschillende doeleinden in gebruik genomen, als kruitmolen, brouwerij en pesthuis. In 1576 werd het bewoond door Jhr. Johan van Woerden, aangesteld tot gouverneur en baljuw van den Briel. In 1586 nam de gouverneur van het Engelse garnizoen er zijn intrek. Daarna werd het bewoond door de commandanten van de stad, waardoor het de naam Commandeurshof verkreeg. Rond 1734 zal het klooster zijn afgebroken.³

Op de kaart van Deventer zijn er binnen het plangebied twee grote gebouwen zichtbaar (Afb. 3). Op de kaart van Blaeu zijn deze gebouwen verdwenen, wat mogelijk te relateren is aan de sloop uit 1572 (Afb. 4). Ten slotte lijkt het plangebied op de kadastrale minuut van 1832 onbebouwd.

In het plangebied is één archeologische waarneming bekend. Dit is een memo uit 1976 waarin vermeld wordt dat er bij de toenmalige uitbreiding van de technische school funderingsresten werden aangetroffen van het St-Catherinaklooster.⁴

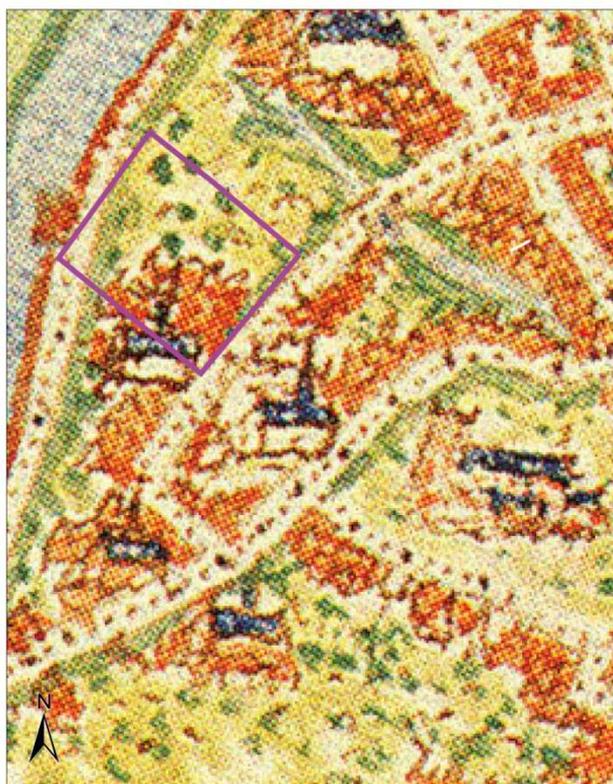
In nabije omgeving van het plangebied diverse archeologische vindplaatsen bekend. Het betreft voornamelijk funderingen, waterputten, kuilen en afvallagen uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd.⁵

² AMK-terrein 16.480.

³ Klok 1980.

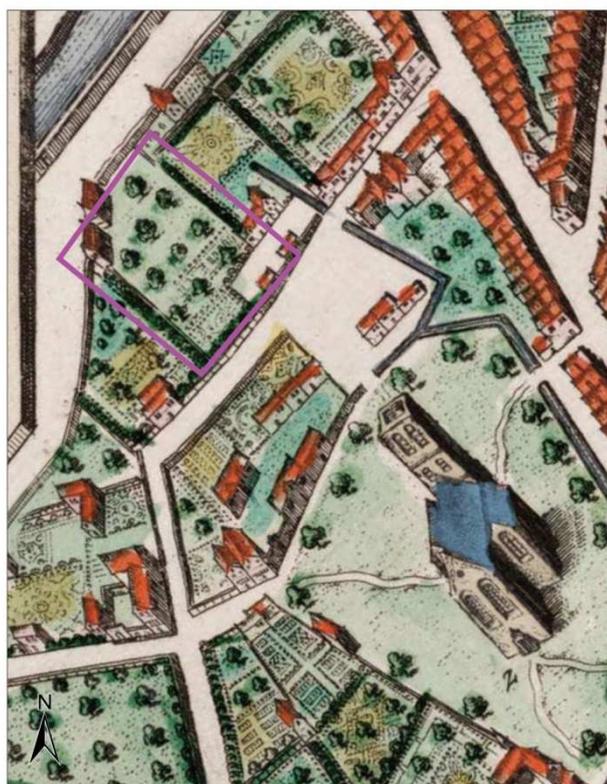
⁴ ARCHIS waarnemingsnummer 26.225.

⁵ ARCHIS waarnemingsnummers 417.286, 26211, 26.233 en 26.218.

 Plangebied

Afb. 3. Kaart van Jacob van Deventer, 1559. Lokatie plangebied bij benadering.

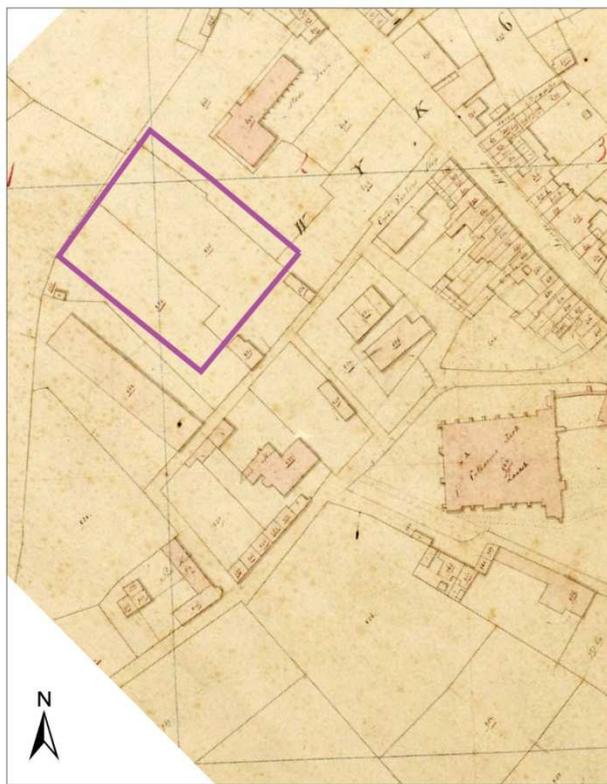
 Plangebied

Afb. 4. Kaart van Blaeu, 1649. Lokatie plangebied bij benadering.

 Plangebied

Afb. 5. Google kaart.

 Plangebied

Afb. 6. Kadastrale minuut 1832.

3 Methoden

De archeologische begeleiding is uitgevoerd conform de KNA, versie 3.2. In het onderzoeksgebied is een bouwput ten behoeve van de toekomstige bouwwerkzaamheden op verschillende dieptes uitgegraven, ten einde de heipalen en een betonnen kelder te kunnen verwijderen.

Het plangebied lag oorspronkelijk aan weerszijden van de Burgemeester van Sleenstraat. Na inspectie ter plaatse bleek dat het aanwezige ophogingszand tot dieper dan de te verwijderen funderingen reikte. Na het eerste veldbezoek heeft is aangegeven dat de archeologische verwachting hier laag was. Vervolgens is de gemeente Brielle als bevoegd gezag in het veld geweest en heeft besloten dat een verdere begeleiding geen nut had, omdat het ophogingszand nog tot onder de onderkant van de fundering reikte. Aan de oostzijde van de straat was wel noodzaak tot begeleiding.

Afb. 7. Aangelegde werkputten.

Op de zuidelijke helft van de locatie lag een betonnen kelder (werkput 6), waarvan alleen de vloer nog moest worden verwijderd. Aan de noordzijde van deze kelder was al een klein deel van de oppervlakte ontgraven, tot op het niveau van historisch muurwerk (werkput 1).

Op het noordelijke deel van het plangebied lag een pakket zand, dat moest worden afgegraven, zodat het gat waar de kelder lag kon worden verdicht. Tijdens de begeleiding bleek dat niet het hele pakket zand hiervoor nodig was. Slechts een deel van het pakket werd afgegraven en de archeologisch relevante laag niet werd bereikt. Om deze reden is de archeologische begeleiding beperkt gebleven tot het deel dat al was ontgraven. Op deze locatie zijn restanten aangetroffen van een groot gebouw.

Er is tevens met opdrachtgever en directievoerder besproken dat er diverse kijkgaten konden worden gegraven tot in het (historische) ophogingspakket, ten einde de contouren van het opgegraven gebouw te lokaliseren (werkputten 2, 3, 4 en 5).

De vlakken zijn machinaal aangelegd, zonder schaafbak. Tijdens de aanleg van het vlak zijn vondsten in vakken van 4 x 4 m verzameld. Grondsporen zijn direct ingekrast. De vlakken en de stort zijn met behulp van een metaaldetector onderzocht.

Vervolgens is het vlak en ieder spoor daarin gefotografeerd en getekend (schaal 1:50), waarbij om de 3 m een waterpashoogte is bepaald. Alle sporen zijn gefotografeerd en ingetekend met behulp van een roboticTotalStation. Muurwerk is schoon gemaakt en gefotografeerd. Vervolgens zijn per fragment muurwerk baksteenformaten genomen van ten minste twee exemplaren en is de 5-L/10-L maat genomen. Tevens is fasering en bouwwijze, waar mogelijk, genoteerd.

Er is één profiel gefotografeerd en beschreven.

4 Resultaten

4.1 Fysisch geografisch onderzoek⁶

De ondergrond in het plangebied bestaat uit afzettingen van het Laagpakket van Walcheren (vroeger Afzettingen van Duinkerke IIIb) op Hollandveen op afzettingen behorende tot het Laagpakket van Wormer (vroeger afzettingen van Calais). De afzettingen van het Laagpakket van Walcheren zijn hier na 1200 AD afgezet en bestaan uit een deklaag van klei of zavel op geulafzettingen (RGD, 1979). Het Hollandveen begint tussen 2 en 3 m -NAP en is tussen 0,5 en 1 m dik. Afzettingen van het Laagpakket van Wormer bestaan uit mariene getijdenafzettingen en kunnen vanaf 4-5 m –NAP worden verwacht.⁷

Het landschap van de gemeente Brielle is vooral gevormd in het Holoceen. De basis is echter al in het Late Pleistoceen ten tijde van de IJstijden gelegd. Tijdens die periode is vanuit de drooggevalen Noordzee zand over onze streken geblazen. Dit zogeheten dekzand is als een deken over het toenmalige landschap verspreid. Hierbij zijn concentraties zand ontstaan, zogenaamde dekzandruggen. Tussen de ruggen lagen depressies, waarin veen kon groeien. Dit veen breidde zich door een verslechterde afwatering en als gevolg van het stijgen van de zeespiegel steeds verder uit. Het landschap was aan het “verdrinken”. Rond 7500 jaar geleden verdwenen ook de hoogste delen van het landschap onder water. Vanaf 5500 v. Chr. komt er een eind aan de zeespiegelstijging waardoor weer sedimentatie op kan treden. Op den duur overstromen de hoogst opgeslibde en inmiddels begroeid geraakte delen, de schorren, alleen nog bij zeer hoog water. Door een overschot aan sedimentatie ontstaat een kustbarrière. Hierop ontstaat een reeks van uit zand bestaande strandwallen met duinvorming, ongeveer op de plaats van de huidige Noordzeekustlijn. Alleen door de mondingen van de Maas, Schelde, de Honte en het zwingebied in Zeeuws Vlaanderen werd die barrière doorbroken. In de rest van het gebied zorgde de barrière voor een afname van de afwatering en daarmee de mogelijkheid voor het ontstaan van een uitgebreid veenmoeras, zogenaamde Hollandveen. Rond 600 v. Chr. krijgt de zee weer vat op de barrière en weet doorbraken te forceren. Het veengebied raakt doorsneden door getijdengeulen, zo ook in het gebied rond Brielle. Dit zorgt tevens in de loop der tijd voor een ontwatering van het veen, waardoor het meer begaanbaar en op den duur bewoonbaar werd. Door ontwatering en oxidatie klonk het veen echter ook steeds meer in. De lagere ligging die hier het gevolg van was, zorgde voor inbraken vanuit zee. Vanaf de 3e eeuw n. Chr. verliep dit proces steeds sneller en verdroog het veen. Naast deze natuurlijke invloed greep de mens in door afwateringssloten te graven. Het proces van verdroging en inklinking werd hierdoor bespoedigd. Er ontstond weer een getijdenlandschap met op diverse plaatsen veenkussens als eilanden tussen de geulen. Dit veen werd niet afgedekt door een nieuw sediment. Het veen verdween pas in de Middeleeuwen door agrarische activiteiten die verdere oxidatie veroorzaakte. Door afnemende zeeactiviteit verlandden de geulen vanaf de 6^e eeuw. Deze met zand opgevulde stroken kwamen door inklinking van de omliggende klei en veen sedimentinversieruggen hoger in het landschap te liggen.⁸

In de Vroege Middeleeuwen was Voorne voornamelijk een groot onbedijkt veenkussen, omgeven en doorsneden door geulen en veenstroompjes. In de 10^e en 11^e eeuw concentreerde de eerste middeleeuwse bewoning zich op dit veen, dat toen gedeeltelijk ontgonnen werd. Begin 13e eeuw werd langs de polder Ruggje een stuk land bedijkt dat de naam Oosterland kreeg. Binnen deze polder ontstond het dorpje Maerland en iets ten zuiden hiervan tegen deze dijk en aan de mond van de Maas, werd Den Briel gesticht.⁹

Profielopname

Tijdens de archeologische begeleiding is één profielopname gedocumenteerd, in werkput 2. Aan de basis lag een donkergrijs ophogingspakket, met veel baksteenpuin. Dit is vermoedelijk een

⁶ Overgenomen uit: Hornikx, 2012.

⁷ Leijnse 2012.

⁸ Bosman et.al. 2008.

⁹ Leijnse 2012.

oorspronkelijk ophogingspakket, het baksteenpuin, is mogelijk afkomstig is van de sloop van het historische muurwerk. Hierboven lag een pakket recent opgebracht zand.

Afb. 8. Oostprofiel werkput 2.

4.2 Sporen en structuren

Tijdens het archeologisch onderzoek is gebleken dat bij de bouw en latere sloop van de bebouwing de bodem in beperkte mate is verstoord. De verstoringen bevinden zich voornamelijk aan de zuidzijde van het plangebied, ter hoogte van de kelder. In de overige delen van het plangebied zijn de verstoringen minimaal en verkeren de archeologische sporen in goede staat. Een uitzondering vormde werkput 4, die bleek totaal te zijn verstoord, tot ca. 1,2m-Mv. De grootte van dit verstoorde gebied is niet in kaart gebracht.

Voor een datering van het aangetroffen muurwerk is naar verschillende kenmerken gekeken. Er is op basis van het baksteenformaat getracht een uitspraak te doen over de datering van het muurwerk. De baksteenchronologie lijkt de algemene trend te volgen; de grootste bakstenen zijn het oudst en naarmate de tijd vordert worden ze kleiner van formaat. Dit gaat echter niet altijd op. Voor een volledig overzicht van de aangetroffen baksteenformaten, zie bijlage 2. Tevens is gekeken naar de aanwezigheid van vondstmateriaal. Uitgezonderd twee bakstenen goten, zijn er geen vondsten gedaan.

4.2.1 Het St. Catherinaklooster

Ter plaatse bleek al een klein deel van het terrein te zijn ontgraven. Hierbij was historisch muurwerk aan het licht gekomen (werkput 1). Deze muur is richting het westen gevolgd, zodat de afmetingen van het pand in beeld gebracht konden worden. De aangetroffen muur bleek de zuidelijke gevel te zijn van een pand van onbekende omvang.¹⁰ De muur had een minimale lengte van 37m, maar liep aan de oostelijke zijde tot voorbij de grens van het plangebied en kon hierdoor niet verder vervolgd worden.

Er is lokaal verdiept aan de zuidzijde van de gevel, ter hoogte van de oostelijke grens van het plangebied, om de gehele fundering inzichtelijk te krijgen. De basis van de muur werd gevormd door ca. 14 vertandingen, waarop opgaand muurwerk stond. De bovenzijde van het resterende muurwerk lag op 0,44m+NAP, de onderzijde op 1,06m-NAP.

¹⁰ Spoor 1. 3,5 steens brede muur Or+Ge bsth 19x9,5x5/ 20,5x9,5x5/20x10x5. 10-L=54cm. Gewt kalkmortel met schelpjes.

Afb. 9. Zicht op fundering zuidelijke gevel.

Afb. 10. Aanzicht zuidelijke gevel.

Afb. 11. Put 2, spoor 1.

Afb. 12. Put 3, spoor 1 en 4.

Afb. 13. Put 5, spoor 1.

Door middel van een aantal kijkgaten is getracht de contouren van het pand in beeld te krijgen (werkputten 2, 3, 4 en 5). Van de westelijke gevel en de zuidwestelijke hoek zijn geen restanten teruggevonden. Een noordelijke gevel is aan de westelijke kant tot de grens van het plangebied gevolgd.¹¹ Opvallend waren enkele kleine poeren, die tegen de noordzijde van de gevel waren geplaatst.¹²

De noordelijke gevel in werkput 5 lag niet op lijn met de muren uit werkputten 2 en 3, hoewel de oriëntatie wel dezelfde was. Mogelijk springt de gevel tussen werkput 3 en 5 uit richting het noorden. Het muurwerk in werkput 5 maakt ook een haakse bocht, richting het noorden.

Opvallend was de afwijkende oriëntatie van de zuidelijke gevel ten opzichte van die van de noordelijke gevel, hoewel deze minimaal was. De groene stippellijn op de ASK (bijlage 1a) toont de afwijking tussen beide muren.

4.2.2 Drie kamers

Ten noorden van de zuidelijke gevel zijn drie kamers aangetroffen, met verschillende vloerniveau's en diverse goten (bijlage 1b). Het muurwerk bleek in dit deel structureel tot ca. 0,5m boven het

¹¹ Put 2. Spoor 1. 2,5 steens brede muur. Or+Ro bkstn 17x8x4 / 17,5x8x4 / 17,5x8x4. Grwt zanderige kalkmortel+schelp.

Put 3. Spoor 1. 2,5 steens brede muur. Or+Ro bkstn 17x9x4 / 17x7,5x3,5 / 17x8x4. Grwt zanderige kalkmortel+schelp.

Put 3. Spoor 4. 1,5 steens brede muur. Or+Ge bkstn 16,5x8x3 / 17x8,5x4 / 18x8x4. Grwt kalkmortel+schelp en kiezels.

¹² Put 2. Spoor 3. Poer. Or+Ge bkstn 17x8,5x3. Grwt kalkmortel.

Put 3. Spoor 2. Poer. Or+Ro bkstn 17x8x4.

Put 3. Spoor 4. Uitstulping is poer?

vloerniveau te zijn gesloopt. Dit had tot gevolg dat de hieronder aanwezige sporen goed bewaard zijn gebleven.

Afb. 14. Drie kamers vanuit het westen.

Afb. 15. Drie kamers vanuit het oosten.

Afb. 16. De oostelijke en middelste kamer, vanuit het noorden gezien.

Oostelijke kamer

Van de oostelijke kamer zijn slechts enkele muurwerk fragmenten aangetroffen. De kamer werd van de middelste kamer gescheiden door een enkelsteens muur (Spoor 4).¹³ Tegen de zuidelijke gevel lag een rij plavuizen, die tot de bodem van een goot hebben behoord (Spoor 2).¹⁴ Deze goot is een latere toevoeging.

¹³ Spoor 4. 1 steens brede muur Or+Ge bsten 19,5x9x4/ 20,5x10x4,5 grwt kalkmortel met schelp.

¹⁴ Spoor 2. Goot v1. bodem plavuiz ro 23x23x3. v2. wanden 0,5 st ge bsten 16x8x3,5/ 16,5x7,5x4/ 17x7,5x4. wt kalkmortel met schelpdelen. V3. toplaag plavuiz ro 23x23x3cm.

Middelste kamer

In de zuidelijke gevel was een taps toelopende nis met rollaag aanwezig (spoor 7).¹⁵ Ter hoogte van de buitenzijde van de zijgevel zat een haakse hoek in het muurwerk, waardoor een half steens brede muur overbleef en er dus geen sprake was van een doorgang. Mogelijk heeft op een hoger niveau een raam gezeten. Het aanwezige vloerniveau bestond uit rode plavuizen, op een vlijlaag van zand (spoor 3).¹⁶

Tegen de nis was in een latere fase een stortbak geplaatst (spoor 8), met een goot die in oostelijke richting naar de volgende kamer liep.¹⁷ Op de goot lag een scheef fragment muurwerk, dat wellicht een deel van het dak van de goot heeft gevormd (spoor 6).¹⁸ De aanwezigheid van het scheve fragment muurwerk, dat over de scheidingsmuur tussen de oostelijke kamer en de middelste heen lag, wijst erop dat de kamer waarschijnlijk al in onbruik was geraakt bij de aanleg van de stortbak en goot.

Vondstmateriaal dat in de stortbak is aangetroffen dateert uit de periode 1650-1850, materiaal uit de goot dateert in 1500-1850.

Afb. 17. De oostelijke en middelste kamer.

¹⁵ Spoor 7.

¹⁶ Spoor 3. Vloer plavuiz rood verspr. rijen ongeglaz. 16x16x2,5 op zand, voeg=zand. 0,1m+NAP.

¹⁷ Spoor 8. Stortbak. 1 steens breed, opgaand ½ steens. Ge bkstn 16x8x3 / 16,5x7,5x3. Grwt kalkmortel+schelpjes en kiezels.

Spoor 2.

¹⁸ Spoor 6. 1 steens brede muur. Ge+Ro bkstn 18x10x4 / 20x9x4. Grwt kalkmortel+schelpjes.

Aan de noordkant van de stortbak lag een tweede goot, op een hoger niveau gelegen dan de eerste goot (spoor 5).¹⁹ De kamer was waarschijnlijk geheel in onbruik geraakt, gezien het feit dat de tweede goot op een puinlaag lag en over de scheidingsmuur tussen de middelste kamer en de westelijke heen was gebouwd. Ten tijde van de aanleg van de stortbak en de twee goten waren de kamers mogelijk zelfs al dicht gestort, getuige de puinlaag waar de goot op stond.

Afb. 18. Scheidingsmuur, met haard en zuil.

Afb. 19. Goot (spoor 2) en stortbak.

De scheidingsmuur tussen de middelste kamer en de westelijke werd gevormd door een anderhalf steens brede muur (spoor 11, 15).²⁰ Op ca. 1,2m afstand van de zuidelijke gevel was hier een één steens breed muurdeel ingezet. Vermoedelijk betrof dit een haardplaats. Opvallend was de aanwezigheid van een natuurstenen zuil, die in de scheidingsmuur was gezet (spoor 16).²¹

Afb. 20. Westelijke kamer, vanuit het noorden gezien.

Westelijke kamer

In de westelijke kamer was in de zuidelijke gevel ook een nis aanwezig, de zijwanden ervan waren recht en bepleisterd (spoor 10).²² Een uitsparing onderaan deze nis deed vermoeden dat hier ooit een houten balk heeft gezeten. Deze balk had dezelfde functie als de rollaag in de nis van de middelste kamer, het voorkomen van het kapot lopen van de randen van deze opstapjes. Deze nis is later dichtgezet met een slordig stuk muurwerk, waarin tevens een goot was aangebracht (spoor

¹⁹ Spoor 5 Goot V1. bodem 3 rijen bkstn strek Ge+Ro+Rz 19x9x5 / ?x9,5x4,5 / 19,5x9x4,5. V2 wanden. V3 top 1 rij kopse bkstn.

²⁰ Spoor 11/15. 1,5 steens brede muur. Or+Gl bkstn 16x8x4 / 16,5x7,5x3,5 / 16x8x4. 5-L=26cm. Grwt kalkmortel+schelpjes.

²¹ Spoor 16. Natuurstenen zuil. 2 laags. Doorsnede 40cm. Hoogte 15cm/deel. Grwt zanderige kalkmortel.

²² Spoor 10.

9, 19).²³ Bij het verwijderen van dit ingezet stuk muurwerk bleek dat aan de buitenzijde (zuidzijde) tevens een uitsparing voor een houten balk heeft gezeten. Hier bevond zich duidelijk een oorspronkelijke doorgang/buitendeur, die later is dicht gezet.

De westelijke scheidingsmuur was een 3,5 steens brede muur, van het formaat van de zuidelijke gevel en stond koud tegen de zuidelijke gevel aan (spoor 18).²⁴ Aan de noordkant sprong de muur in en leek ook daar te eindigen. De binnenzijde van de muur was bepleisterd. Op de kopse kant was nog net de aanzet van enkele bakstenen te zien, met hierop leisteen (spoor 20).²⁵

Afb. 21. Westelijke kamer.

In de zuidoostelijke hoek van de kamer lag een rechthoekige ruimte met een vloer, bestaande uit kleine rode plavuizen, afwisselend geglaazuurd (spoor 12).²⁶ De vloer werd begrensd door een half steens breed muurtje (spoor 13).²⁷ Mogelijk betrof dit een keuken of werkplaats. Op deze vloer is in een latere fase een laag puin geplaatst, waar boven een goot werd geplaatst.²⁸

Mogelijk werd door de westelijke muur van deze ruimte een gang gecreëerd tussen deze muur en de meest westelijke scheidingsmuur, die naar de doorgang in de zuidelijke gevel leidde. De afstand van beide muren tot aan deze doorgang is ca. 50cm (bijlage 1b).

²³ Spoor 9. 3,5 steens brede muur. Opvulling. Or+Ro+Gl bkstn 19x9x4,5 / 18,5x9x4,5 / 17x8x4. Grwt kalkmortel+schelpjes. Spoor 19. Goot.

²⁴ Spoor 18. 3,5 steens brede muur. Or+Gl bkstn 20,5x8x5 / 20x10x5 / 20x9,5x4,5. 5-L=31cm. Wt kalkmortel+schelp.

²⁵ Spoor 20. Goot. Ro bkstn. Leisteen bovenop.

²⁶ Spoor 12. Vloer. Ro Plavuizen, om en om geglaazuurd. 12x12x2,5. Verspr. rijen. Vlijlaag zand. Wtgr zanderige kalkmortel+schelp. 0,1m+NAP.

²⁷ Spoor 13. ½ steens brede muur. Rz+Ro bkstn 20x9,5x4 / ?x10x4 / ?x10x4. Veel halve bkstn gebruikt.

²⁸ Spoor 5.

Tegen de scheidingsmuur met de middelste kamer lag een vloerniveau, bestaande uit gebroken baksteen (spoor 14).²⁹ Zowel deze vloer, als de vloer in de rechthoekige ruimte en de vloer van de middelste kamer lagen op hetzelfde niveau (0,1m+NAP).

Afb. 22. Zicht op zuidelijke kant doorgang en goot.

Afb. 23. Zicht op noordelijke kant doorgang en goot.

In het midden van de westelijke kamer stond, op lijn met de zuil in de scheidingsmuur, een tweede zuil (spoor 17).³⁰ Gezien de scheidingsmuur niet geheel richting het noorden doorliep en er geen aanwijzingen voor een noordelijke muur zijn aangetroffen, is het mogelijk dat het dak gedragen werd door de zuilen en niet door een muur.

Afb. 24. Muurwerk met leisteen.

4.2.2 Overig muurwerk

Ten zuiden van de zuidelijke gevel, in de zuidoostelijke hoek, werd een fragment muurwerk aangetroffen, met het grootste formaat baksteen.³¹ De muur liep parallel aan de zuidelijke gevel, maar was ca. 0,5m ondieper gefundeerd.

Ten westen van de zuidelijke gevel zijn de restanten van een straatje aangetroffen. De straat bestond uit verschillende delen en overwegend natuurstenen keien, waartussen rijen baksteen lagen.³² Het straatje lag in het verlengde van de gevel, dat geen duidelijk herkenbaar einde had. Tevens was er geen zicht op de hoek die deze gevel naar verwachting had moeten maken met een westelijke gevel. Gezien de ligging van het straatje is het waarschijnlijk dat deze westelijke gevel

²⁹ Spoor 14. Vloer. Or+Ro+Gl bkstn 18x8x4 / 17,5x9x5 / 18x9x4. Verspr. rijen. Vlijlaag zand. 0,1m+NAP.

³⁰ Spoor 17. Natuurstenen zuil. 2 laags. Doorsnede 40cm. Hoogte 15cm/deel. Grwt zanderige kalkmortel.

³¹ Spoor 24. 3 steens brede muur. Ge bkstn 20,5x10x5 / or bkstn 22x10x5. Gestapeld, gefundeerd op kleilaag. 0,55-NAP.

³² Spoor 21. Vloer. Gebr. Ge+Or bkstn 17x8x4 / 16x7,5x4.

Spoor 22. Goot. Ge+Or bkstn. 18x8x4 / 19x8x4.

Spoor 23. Vloer. NS keien en Ge bkstn banden. 19x8x4 / 17x8x3,5.

zich wel ten oosten hiervan bevond, hoewel het mogelijk is dat de zuidelijke gevel is weggebroken voor de aanleg van de straat. Gezien de diepte van de gevel zal deze zich dan nog op een dieper niveau bevinden.

Afb. 25. Verschillende delen van een straatje.

Afb. 26. Spoor 24.

In werkput 2 lag een klein fragment muurwerk ten zuiden van de noordelijke gevel, met eenzelfde oriëntatie.³³

Ten slotte is in werkput 3 ten zuiden van de noordelijke gevel een rechthoekige bakstenen bak aangetroffen.³⁴

4.3 Vondstmateriaal

Het aardewerk is gescand door N. Jaspers. Het metaal is gescand door J. Langelaar.

Tijdens de begeleiding is weinig vondstmateriaal gevonden. In een goot van de meest oostelijke kamer (spoor 2) zijn een aantal roodbakkende scherven en Westerwald steengoed aangetroffen, als ook een fragment van een ijzeren scharnier. In een stortbak in de middelste kamer (spoor 8) is een fragment vensterglas, enkele steeltjes van kleipijpen, twee spijkers en een stuk roodbakkerd aardewerk gevonden.

In onderstaande tabel staan de vondsten en bijbehorende datering weergegeven.

Tabel 2. Vondstmateriaal.

Vondst	Spoor	Inhoud	Aantal	Gewicht	Periode	Soort	Opmerking
1	2	AWG	11	99,00 gr	NTA-NTB 1500-1850	6xr, 5xs2 (WW)	6xr, 5xs2 WW, waarvan 1x s2WW met applique
1	2	MXX	1				Vermoedelijk een stukje scharnier, met spijkertje
2	8	GLS	3	8,00 gr	NTB 1650-1850		groen vensterglas, veel irisering
2	8	PIJP	3	16,00 gr	NTB 1650-1850		3 fragm steel 3x fragm steel
2	8	AWG	1	72,00 gr	NTA 1500-1650	1xr	fragm. Bodem kom, buitenzijde spaarzaam loodglazuur
2	8	MXX	3				2x spijkers klein formaat (5cm en 6 cm) , 1x groot formaat (17 cm)

³³ Put 2. Spoor 2. 1 steens brede muur. 1 laag hoog. Or+Ge bkstn 18x8,5x3,5 / 17x8x3. Grwt zanderige kalkmortel+schelp.

³⁴ Put 3. Spoor 3. 1 steens brede muur. Or+Ge bkstn 20x10x4 / 20x10x4. Gr zanderige kalkmortel+schelp.

5 Synthese

5.1 Algemeen

Tijdens de begeleiding zijn de restanten van een gebouw van onbekende grootte aangetroffen, met een minimale lengte van 37m. Binnen dit gebouw zijn fragmenten van muren, vloeren en goten waargenomen, die samen minimaal drie kamers hebben gevormd. Sommige elementen verhieldden zich op dermate duidelijke wijze van elkaar, dat een fasering kon worden vastgesteld. De dichtzetting van de doorgang in de westelijke kamer en de plaatsing van de goten zijn duidelijk herkend als aparte fasen.

Door het baksteenformaat onderling te vergelijken kan mogelijk ook een fasering aan het licht worden gebracht. Het formaat baksteen dat in het muurwerk is aangetroffen, ligt echter vrij dicht bij elkaar. De kleinst gemeten lengte was 16cm, terwijl de grootste 22cm bedroeg. De aangetroffen formaten zijn in vijf categorieën verdeeld, te weten 16-17cm, 17-18cm, 18-19cm, 19-20cm, 20-22cm (zie bijlage 4). Hiermee kan worden bepaald of bepaalde maten exclusief in bepaalde muren voorkomen en hiermee waarschijnlijk tot dezelfde bouwfase hebben behoord.

Het is aannemelijk dat met het plaatsen van de goten de kamers in onbruik waren geraakt, terwijl de dichtzetting van de doorgang en plaatsing muur waarschijnlijk nog een gebruiksfase betrof. Omdat muurwerk uit beide fasen in dezelfde formaatcategorieën voor komt kan op basis van het baksteenformaat geen duidelijk tijdsverschil worden aangeduid. Uiteindelijk zijn er twee categorieën te maken die duidelijk verschillende bouwfasen representeren; 16-19cm en 19-22cm. Op basis hiervan zijn de volgende fasen te definiëren.

Het grootste formaat kwam voor in een muur ten zuiden van de zuidelijke gevel. Het formaat varieerde tussen 20,5 en 22cm lengte. Deze muur liep parallel aan de zuidelijke gevel en betrof mogelijk de noordelijke gevel van een gebouw dat ten zuiden van de aangetroffen kamers heeft gestaan. Gezien het formaat, werden beide gebouwen waarschijnlijk gelijktijdig of kort na elkaar gebouwd.

De zuidelijke gevel, de meest westelijke scheidingsmuur (westelijke kamer), de meest oostelijke scheidingsmuur (oostelijke kamer) en het dunne scheidingsmuurtje rondom de plavuizen vloer in de westelijke kamer bevatten lengtes van ca. 20cm. Dit betrof waarschijnlijk de oudste fase.

Hierna zijn mogelijk de vloer van de westelijke kamer gelegd/vervangen en is de doorgang in de zuidelijke gevel dicht gezet. Dat de dichtzetting van een latere datum was, is duidelijk. Deze waarneming wordt tevens weerspiegeld in het baksteenformaat. Tevens werd mogelijk de scheidingsmuur tussen de oostelijke en middelste kamer geplaatst.

Als laatste werd de stortbak en beide goten gezet. De kamers waren dan vermoedelijk al in onbruik geraakt, of aangevuld met puin, waarna op een hoger niveau een volgend vloerniveau is gelegd, waarbij meerdere kamers zijn samengevoegd.

Opvallend was het afwijkend baksteenformaat van de diverse muurwerkfragmenten die tot de noordelijke gevel zijn gerekend. Deze hadden allemaal een lengte van 17-18cm, terwijl de zuidelijke gevel een groter formaat baksteen bevatte. Gezien het afwijkend baksteenformaat en de lichte afwijking in de oriëntatie, kan het goed mogelijk zijn dat deze gevel niet de noordelijke tegenhanger betrof van de zuidelijke gevel, maar van een ander gebouw. Het baksteenformaat suggereert tevens dat het een jongere fase betrof.

De ouderdom van de gebouwen is moeilijk te bepalen. Er is waarschijnlijk geen sprake van de oudste fase van het klooster. Baksteenformaten uit de 14^e eeuwse stadsmuur hadden namelijk lengtes van 27-29cm.³⁵ Gezien de baksteenformaten, dateert het muurwerk van de oudste

³⁵ Bron: http://www.brielle.nl/wonen-en-leven/monumenten_41461/

aangetroffen fase uit de tweede helft van de 16^e eeuw.³⁶ Hiermee is het niet geheel duidelijk of het aangetroffen muurwerk daadwerkelijk tot het St. Catherijneklooster heeft behoord, of dateert uit de periode dat het voor verschillende doeleinden in gebruik is geweest (zie hoofdstuk archeologische verwachting). Mogelijk betreft het een herbouw, na de vernietiging van het klooster door de watergeuzen, in 1572.

Het weinige vondstmateriaal, dat in de stortbak en goot is aangetroffen, dateert de goten op zijn vroegst in de late 17^e eeuw. Toen waren de kamers al in onbruik geraakt. Het is mogelijk dat dit materiaal dateert uit de periode dat het werd bewoond door de commandanten van de stad, en het de naam Commandeurshof droeg.

De datering van de baksteen strookt niet geheel met de twee bekende historische kaarten (zie hoofdstuk archeologische verwachting).

De kaart van Deventer toont twee gebouwen, waarvan de meest noordelijke wellicht overeenkomt met een gebouw van minimaal 37m lengte en 30m breedte. Er lijkt echter geen sprake te zijn van meerdere gebouwen. De kaart dateert mogelijk van voor de bouw van de aangetroffen restanten. De kaart van Blaeu toont geen gebouwen van een dergelijke omvang. Het is ook mogelijk dat de herbouw na de vernietiging in 1572 pas plaatsvond in de late 17^e eeuw, nadat de kaart van Blaeu werd opgetekend.

5.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die in het Programma van Eisen / Plan van Aanpak zijn gesteld, kunnen nu als volgt worden beantwoord:

Fysische geografie

1. *Wat is de geo(morfo)logische en bodemkundige opbouw van het landschap in het onderzoeksgebied?*

Er is niet tot in de natuurlijke bodem ontgraven. Hier kan om deze reden dan ook geen antwoord op worden gegeven.

2. *Is er binnen het plangebied sprake van delen waar de bodemopbouw verstoord is? Zo ja, in welke mate? Wat zijn de gevolgen voor eventuele archeologische resten?*

Op het noordelijke deel van het oostelijke plangebied is een recente laag zand opgebracht. Hieronder bevond zich een puinlaag, waarin zich puin bevond dat afkomstig was van het voormalig klooster. Deze laag lag boven de archeologische resten. Het is duidelijk dat het voormalig klooster tot een bepaalde diepte is gesloopt, waarbij niet alle archeologische waarden zijn vergraven. Het zuidelijk deel van het oostelijke plangebied lijkt grotendeels te zijn verstoord door de aanwezigheid van een betonnen kelder. Gezien de diepte waarop de zuidelijke gevel in werkput 1 is aangetroffen, is het echter wel mogelijk dat er nog muurrestanten in de ondergrond aanwezig zijn.

De westelijke zijde van het plangebied is opgehoogd met zand, waarbij de te leggen funderingen niet tot onder dit pakket worden aangelegd. Het is om deze reden dan ook niet mogelijk geweest de staat van eventuele archeologische waarden te bepalen.

3. *Wat kan worden gezegd over de landschappelijke context en het landgebruik ter plaatse? Wat is de relatie tussen de vindplaats(en) en het landschap?*

Er is niet tot in de natuurlijke bodem ontgraven. Hier kan om deze reden dan ook geen antwoord op worden gegeven.

4. *Welke invloed had de mens op de landschapsontwikkeling?*

Er is niet tot in de natuurlijke bodem ontgraven. Hier kan om deze reden dan ook geen antwoord op worden gegeven.

³⁶ Janse, 1989.

Archeologische resten en sporen

5. *Zijn er archeologische resten en sporen aangetroffen? Zo ja, waar in het plangebied? Is er sprake van een vindplaats?*

Er zijn restanten aangetroffen van bakstenen funderingen, onder andere muren, vloeren en goten. Deze bevonden zich ter plaatse van het vroegere Catharijneklooster. Gezien de hoeveelheid muurwerk is er sprake van een vindplaats.

6. *Zijn er vondsten aanwezig en wat is de gaafheid daarvan in horizontale en verticale zin?*

Er zijn enkele vondsten verzameld, uit een bakstenen stortbak en een bakstenen goot. Het vondstmateriaal was redelijk goed bewaard gebleven.

7. *Wat is de datering van de archeologische waarden (begin-eind)?*

Het aangetroffen muurwerk dateert vermoedelijk uit de 2^e helft van de 16^e eeuw, tot en met de 2^e helft van de 17^e eeuw.

8. *Waaruit bestaan de archeologische resten en sporen? Welke vondsten, sporen, structuren zijn er te onderscheiden? Op welk niveau zijn deze lees-/zichtbaar?*

De aangetroffen sporen lagen in en onder een puinig ophogingspakket. Het betrof muurresten, vloeren, een straatje en goten.

9. *In hoeverre geven de sporen en vondsten een beeld van het sociaal-economisch gebruik van de site en van de materiële cultuur in de (eventueel verschillende) gebruikperiode(n)?*

Er zijn te weinig restanten aangetroffen om hierover een uitspraak te kunnen doen. Met het weinige vondstmateriaal, dat enkel in een stortbak en een goot is aangetroffen, kan hierover ook geen duidelijke uitspraak over gedaan worden.

10. *Wat is de spoor- en vondstdichtheid?*

De spoordichtheid buiten de betonnen kelder was groot. De restanten van een drietal kamers zijn terug gevonden. De vondstdichtheid is niet groot, er zijn slechts een beperkt aantal vondsten gedaan. Echter, in een stedelijke context worden de meeste vondsten verwacht in beerputten en deze zijn tijdens het onderzoek niet aangetroffen.

11. *Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten en wat is hun datering?*

Er is zowel aardewerk als glas, pijp aardewerk en metaal gevonden. Het materiaal dateert in de periode 1500-1850.

12. *Wat kan worden gezegd over de landschappelijke context en het landgebruik ter plaatse?*

Wat is de relatie tussen de vindplaats(en) en het landschap? Hoe kan dit verklaard worden?

Tijdens de begeleiding kon het plangebied onvoldoende worden onderzocht om hierop een antwoord te formuleren.

13. *Zijn er verschillende bewoningsfasen in dezelfde vindplaats aanwezig en wat is hiervoor de verklaring?*

Als er gekeken wordt naar het baksteenformaat, lijken er in het muurwerk tot aan drie verschillende bewoningsfasen zichtbaar te zijn. Het betreft een aantal gebouwen, die elkaar vermoedelijk hebben opgevolgd of zelfs naast elkaar hebben bestaan.

14. *Wat is de conserveringsgraad/gaafheid van de sporen en de verschillende materiaalcategorieën? Zijn er verschillen met betrekking tot het voorgaande tussen verschillende delen van het onderzoeksterrein?*

Het zuidelijk deel van het onderzoeksterrein lijkt grotendeels te zijn verstoord door de aanwezigheid van een betonnen kelder. Gezien de diepte waarop de zuidelijke gevel in werkput 1 is aangetroffen, is het echter wel mogelijk dat er nog muurrestanten in de ondergrond aanwezig zijn.

Binnen het overige deel van het plangebied lijkt de verstoring van de bodem tot ca. 50cm boven nog aanwezig muurwerk op te houden.

15. Is er een ensemblewaarde met vindplaatsen in de omgeving van het plangebied?

De aangetroffen archeologische restanten vormen een ensemblewaarde met vindplaatsen in de omgeving. Het betreft een kloosterlocatie in de historische binnenstad van Brielle, die aansluit op andere waarnemingen.

16. Zijn er sporen van een percelering/rooilijn aanwezig? Zo ja, licht toe.

Er zijn geen directe aanwijzingen aangetroffen voor een percelering/rooilijn. De ligging van de gevels kan echter wel duiden op een grens.

17. Zijn er greppels of andere sporen van landinrichting aanwezig?

Er zijn buiten muurwerk geen andere spoortypen aangetroffen.

18. Bevinden zich op het terrein nog resten die behoren tot de bebouwing van het St-Catherijneklooster? Wat is er aangetroffen? Kan aan de hand van deze resten de contour en de indeling van het klooster gereconstrueerd worden? Wat zijn de overeenkomsten tussen de cartografische bronnen van de gebouwen en de aangetroffen resten?

Er zijn muurrestanten aangetroffen die op basis van het baksteenformaat tot in de (late) 16e eeuw dateren. Hiermee is het aannemelijk dat het restanten betreffen van het St. Catherijneklooster, echter niet van de vroegste fase. Het betreft mogelijk een drietal gebouwen, die opeenvolgend en wellicht zelfs naast elkaar hebben bestaan. Eén van de gebouwen bevatte de restanten van een drietal kamers.

Gezien de verkoop van de grond in 1586, 14 jaar na de vernietiging van het klooster door de Geuzen, is het echter niet uit te sluiten dat de bebouwing van na de verkoop dateert. In dat geval behoort deze niet tot het klooster.

De aangetroffen restanten komen mogelijk overeen met een gebouw dat op de kaart van Deventer (1559) staat aangegeven. De kaart van Blaeu (1649) lijkt geheel niet overeen te komen.

Op de kadastrale minuut van 1832 is het plangebied onbebouwd.

19. Zijn er begravingen aangetroffen? Zo ja, licht toe. Is er potentie voor fysisch-antropologisch en genetisch onderzoek en zo ja welke?

Er zijn geen begravingen aangetroffen.

20. Is in het plangebied een behoudenswaardige vindplaats aanwezig? Zo ja, is deze van waarde, hoge waarde of zeer hoge waarde?

Binnen het plangebied is sprake van een behoudenswaardige vindplaats. Gezien de gaafheid en conserveringsgraad van de archeologische resten, is deze van zeer hoge waarde.

6 Waardering en selectieadvies

6.1 Waardering van de vindplaats

De waardstelling, zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.2, specificatie VS06) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. De eerste is niet van toepassing omdat de vindplaats niet bovengronds zichtbaar is. Alleen de laatste twee niveaus zijn op deze vindplaats van toepassing. De fysieke kwaliteit van de vindplaats is gebaseerd op haar conservering en gaafheid. De conservering geeft aan de mate waarin de archeologisch vondstmateriaal bewaard is gebleven, de gaafheid in hoeverre de vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit.

De vindplaats is ruimtelijk goed bewaard gebleven en kan dus worden beschouwd als zijnde van hoge kwaliteit. In de aangelegde werkputten zijn goed geconserveerde sporen en vondsten aangetroffen. De conservering van de grondsporen is matig tot goed. De sporen die zijn aangetroffen, verkeren in een goede staat. Het aardewerk dat verzameld is tijdens het aanleggen van de sporenvlakken is weinig verweerd en gefragmenteerd. De conservering van sporen en vondsten wordt goed gewaardeerd. Hierbij moet worden bedacht dat op regionaal niveau de conserveringsomstandigheden voor de vindplaats kenmerkend zijn voor dit gebied.

De waardering van beide fysieke kwaliteitscriteria is in totaal 6 punten. Dit is een score die bovengemiddeld is en die haar het predikaat 'behoudenswaardig' oplevert (tabel 3).

Ook op inhoudelijke kwaliteit, uitgedrukt in waarden voor zeldzaamheid, informatie en ensemble, wordt de vindplaats beoordeeld met hetzelfde puntensysteem. Op deze waarden scoort de vindplaats hoog. Het plangebied is gelegen binnen de middeleeuwse stadskern van Brielle en is in gebruik geweest als kloosterterrein. Hiermee is het mogelijk de bevindingen in een groter geheel te plaatsen. Vervolgonderzoek kan belangrijke aanvullende informatie opleveren over de geschiedenis van de stad. De totale score voor de inhoudelijke kwaliteit is 9 en de waardering van de vindplaats op basis van deze criteria is dan ook hoog.

Tabel 3. Scoretabel waardstelling (naar KNA, versie 3.2).

Waarden	Criteria	Scores			Totale score
		Hoog	Midden	Laag	
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord			
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord			
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3			≥ 5 behoudenswaardig
	Conservering	3			
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	3			≥ 7 behoudenswaardig
	Informatiewaarde	3			
	Ensemblewaarde	3			
	Representativiteit	N.v.t.			

6.2 Selectieadvies

De begeleiding dient als inventarisatie van de archeologische waarden binnen het plangebied en vormen een archeologisch kader voor toekomstige bouwplannen. Op basis van de aangetroffen restanten aan de oostelijke zijde van het plangebied kan worden gesteld dat verder archeologisch onderzoek op deze locatie noodzakelijk is, mocht de bodem dieper dan 30cm-Mv worden verstoord.

Verder archeologisch onderzoek aan de westelijke zijde van het plangebied wordt niet geadviseerd, zolang de aan te leggen funderingen niet dieper zullen reiken dan het hier aanwezige ophogingszand.

Literatuur

- Bosman, A.V.A.J. & J.N.W. Breimer, 2008: *Onderzoeksagenda Gemeente Brielle*, P2Rapport 492, Woerden.
- Bosman, A.V.A.J. et.al., 2008: *Archeologische verwachtingskaart Brielle*, P2Rapport 555, Woerden.
- Hornikx, S., 2012: *PvE 1175.21. Archeologische begeleiding Maerlantcollege*, gemeente Brielle, Woerden.
- Leijnse, K., 2012: *Plangebied St. Catharijnehof te Brielle, Gemeente Brielle, Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en een karterend booronderzoek*, RAAP-Rapport 2503, Weesp.
- Janse, H., 1989: *Benamingen van Nederlandse metselbakstenen*. Uit: Restauratie Vademecum RDMZ RV 1989/14-10.
- Klok, J., 1980: *Brielle, stad in de landen van Voorne*, Alphen aan den Rijn.

Lijst van afbeeldingen

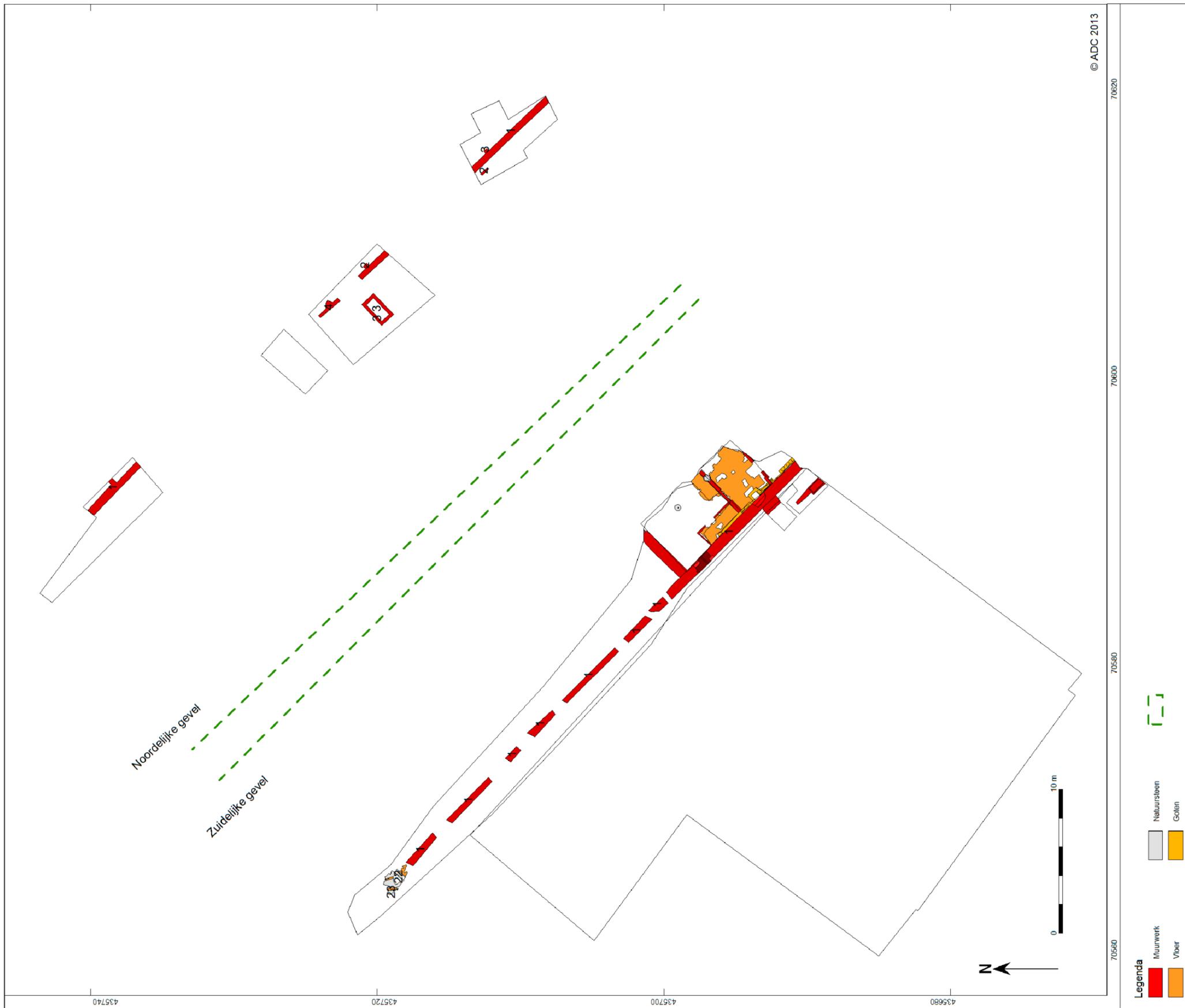
- Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied.
- Afb. 2. Kaart van Jacob van Deventer, 1559.
- Afb. 4. Google kaart.
- Afb. 7. Oostprofiel werkput 2.
- Afb. 8. Zicht op fundering zuidelijke gevel.
- Afb. 10. Put 2, spoor 1.
- Afb. 13. Drie kamers vanuit het westen.
- Afb. 11. De oostelijke en middelste kamer, vanuit het noorden bezien.
- Afb. 15. De oostelijke en middelste kamer.
- Afb. 16. Scheidingsmuur, met haard en zuil.
- Afb. 18. Westelijke kamer, vanuit het noorden bezien.
- Afb. 19. Westelijke kamer.
- Afb. 20. Zicht op zuidelijke kant doorgang en goot.
- Afb. 22. Muurwerk met leisteen.
- Afb. 23. Verschillende delen van een straatje.

Lijst van tabellen

- Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.
- Tabel 2. Vondstmateriaal.
- Tabel 3. Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 3.2).

Bijlage 1a Allesporenkaart

Bijlage 1b Drie kamers

Bijlage 2 Baksteenformaten

Put 1

- Spoor 1. 3,5 steens brede muur Or+Ge bstn 19x9,5x5/ 20,5x9,5x5/20x10x5. 5-L=30cm. Gewt kalkmortel met schelpjes.
- Spoor 2. Goot v1. bodem plavuis ro 23x23x3. v2. wanden 0,5 st ge bstn 16x8x3,5/ 16,5x7,5x4/ 17x7,5x4. wt kalkmortel met schelpdelen. V3. toplaag plavuis ro 23x23x3cm.
- Spoor 3. Vloer plavuis rood verspr. rijen ongeglaz. 16x16x2,5 op zand, voeg=zand
- Spoor 4. 1 steens brede muur Or+Ge bstn 19,5x9x4/ 20,5x10x4,5 grwt kalkmortel met schelp
- Spoor 5 Goot V1. bodem 3 rijen bkstn strek Ge+Ro+Rz 19x9x5 / ?x9,5x4,5 / 19,5x9x4,5. V2 wanden. V3 top 1 rij kopse bkstn.
- Spoor 6. 1 steens brede muur. Ge+Ro bkstn 18x10x4 / 20x9x4. Grwt kalkmortel+schelpjes.
- Spoor 7. Rollaag.
- Spoor 8. Stortbak. 1 steens breed, opgaand ½ steens. Ge bkstn 16x8x3 / 16,5x7,5x3. Grwt kalkmortel+schelpjes en kiezels.
- Spoor 9. 3,5 steens brede muur. Opvulling. Or+Ro+Gl bkstn 19x9x4,5 / 18,5x9x4,5 / 17x8x4. Grwt kalkmortel+schelpjes.
- Spoor 10. Uitsparing.
- Spoor 11. 1,5 steens brede muur. Or+Gl bkstn 16x8x4 / 16,5x7,5x3,5 / 16x8x4. 5-L=26cm. Grwt kalkmortel+schelpjes.
- Spoor 12. Vloer. Ro Plavuisen, om en om geglazuurd. 12x12x2,5. Verspr. rijen. Vlijlaag zand. Wtgr zanderige kalkmortel+schelp.
- Spoor 13. ½ steens brede muur. Rz+Ro bkstn 20x9,5x4 / ?x10x4 / ?x10x4. Veel halve bkstn gebruikt.
- Spoor 14. Vloer. Or+Ro+Gl bkstn 18x8x4 / 17,5x9x5 / 18x9x4. Verspr. rijen. Vlijlaag zand.
- Spoor 15. 1,5 steens brede muur. = S11.
- Spoor 16. Natuurstenen zuil. 2 laags. Doorsnede 40cm. Hoogte 15cm/deel. Grwt zanderige kalkmortel.
- Spoor 17. Natuurstenen zuil. 2 laags. Doorsnede 40cm. Hoogte 15cm/deel. Grwt zanderige kalkmortel.
- Spoor 18. 3,5 steens brede muur. Or+Gl bkstn 20,5x8x5 / 20x10x5 / 20x9,5x4,5. 5-L=31cm. Wt kalkmortel+schelp.
- Spoor 19. Goot.
- Spoor 20. Goot. Ro bkstn. Leisteen bovenop.
- Spoor 21. Vloer. Gebr. Ge+Or bkstn 17x8x4 / 16x7,5x4.
- Spoor 22. Goot. Ge+Or bkstn. 18x8x4 / 19x8x4.
- Spoor 23. Vloer. NS keien en Ge bkstn banden. 19x8x4 / 17x8x3,5.
- Spoor 24. 3 steens brede muur. Ge bkstn 20,5x10x5 / or bkstn 22x10x5. Gestapeld, gefundeerd op kleilaag.

Put 2

- Spoor 1. 2,5 steens brede muur. Or+Ro bkstn 17x8x4 / 17,5x8x4 / 17,5x8x4. Grwt zanderige kalkmortel+schelp.
- Spoor 2. 1 steens brede muur. 1 laag hoog. Or+Ge bkstn 18x8,5x3,5 / 17x8x3. Grwt zanderige kalkmortel+schelp.
- Spoor 3. Poer. Or+Ge bkstn 17x8,5x3. Grwt kalkmortel.

Put 3

- Spoor 1. 2,5 steens brede muur. Or+Ro bkstn 17x9x4 / 17x7,5x3,5 / 17x8x4. Grwt zanderige kalkmortel+schelp.
- Spoor 2. Poer. Or+Ro bkstn 17x8x4.
- Spoor 3. 1 steens brede muur. Or+Ge bkstn 20x10x4 / 20x10x4. Grwt zanderige kalkmortel+schelp.
- Spoor 4. 1,5 steens brede muur. Or+Ge bkstn 16,5x8x3 / 17x8,5x4 / 18x8x4. Grwt kalkmortel+schelp en kiezels.

Bijlage 3 Baksteenformaten ingedeeld

Formaat 16-17

- Spoor 2. Goot v1. bodem plavuis ro 23x23x3. v2. wanden 0,5 st ge bstn 16x8x3,5/ 16,5x7,5x4/ 17x7,5x4. wt kalkmortel met schelpdelen. V3. toplaag plavuis ro 23x23x3cm.
- Spoor 6. 1 steens muur. Ge+Ro bkstn 18x10x4 / 20x9x4. Grwt kalkmortel+schelpjes.
- Spoor 8. Stortbak. 1 steens breed, opgaand ½ steens. Ge bkstn 16x8x3 / 16,5x7,5x3. Grwt kalkmortel+schelpjes en kiezels.
- Spoor 11. 1,5 steens muur. Or+Gl bkstn 16x8x4 / 16,5x7,5x3,5 / 16x8x4. 5-L=26cm. Grwt kalkmortel+schelpjes. Spoor 15. 1,5 steens muur. = S11.
- Spoor 21. Vloer. Gebr. Ge+Or bkstn 17x8x4 / 16x7,5x4.

Formaat 17-18

- Spoor 9. 3,5 steens muur. Opvulling. Or+Ro+Gl bkstn 19x9x4,5 / 18,5x9x4,5 / 17x8x4. Grwt kalkmortel+schelpjes.
- Spoor 14. Vloer. Or+Ro+Gl bkstn 18x8x4 / 17,5x9x5 / 18x9x4. Verspr. rijen. Vlijlaag zand.
- Spoor 19. Goot. = S9.
- Spoor 23. Vloer. NS keien en Ge bkstn banden. 19x8x4 / 17x8x3,5.

- Put 2. Spoor 1. 2,5 steens muur. Or+Ro bkstn 17x8x4 / 17,5x8x4 / 17,5x8x4. Gnwt zanderige kalkmortel+schelp.
- Put 2. Spoor 2. 1 steens. 1 laag hoog. Or+Ge bkstn 18x8,5x3,5 / 17x8x3. Gnwt zanderige kalkmortel+schelp.
- Put 2. Spoor 3. Poer. Or+Ge bkstn 17x8,5x3. Grwt kalkmortel.
- Put 3. Spoor 1. 2,5 steens muur. Or+Ro bkstn 17x9x4 / 17x7,5x3,5 / 17x8x4. Gnwt zanderige kalkmortel+schelp.
- Put 3. Spoor 2. Poer. Or+Ro bkstn 17x8x4.
- Put 3. Spoor 4. 1,5 steens muur. Or+Ge bkstn 16,5x8x3 / 17x8,5x4 / 18x8x4. Gnwt kalkmortel+schelp en kiezels.

Formaat 18-19

- Spoor 22. Goot. Ge+Or bkstn. 18x8x4 / 19x8x4.

Formaat 19-20

- Spoor 1. 3,5 st. Muur Or+Ge bstn 19x9,5x5/ 20,5x9,5x5/20x10x5. 10-L=54cm. Gewt kalkmortel met schelpjes.
- Spoor 4. 1 st. Muur Or+Ge bstn 19,5x9x4/ 20,5x10x4,5 grwt kalkmortel met schelp
- Spoor 5 Goot V1. bodem 3 rijen bkstn strek Ge+Ro+Rz 19x9x5 / ?x9,5x4,5 / 19,5x9x4,5. V2 wanden. V3 top 1 rij kopse bkstn.
- Spoor 13. ½ steens muur. Rz+Ro bkstn 20x9,5x4 / ?x10x4 / ?x10x4. Veel halve bkstn gebruikt
- Spoor 18. 3,5 steens muur. Or+Gl bkstn 20,5x8x5 / 20x10x5 / 20x9,5x4,5. 5-L=31cm. Wt kalkmortel+schelp.

- Put 3. Spoor 3. 1 steens muur. Or+Ge bkstn 20x10x4 / 20x10x4. Gr zanderige kalkmortel+schelp.

Formaat 22

- Spoor 24. 3 steens brede muur. Ge bkstn 20,5x10x5 / or bkstn 22x10x5. Gestapeld, gefundeerd op kleilaag.

Bijlage 4 Sporenlijst

Putnr	Vlaknr	Spoornr	Aardspoor	Vlakovorm	NAP_boven
1	1	1	MR	LIN	-0,2 m
1	2	1	MR	ONR	0, m
1	1	2	GT	LIN	-0,2 m
1	1	3	VR	LIN	-0,2 m
1	1	4	MR	LIN	-0,2 m
1	1	5	GT	LIN	-0,2 m
1	1	6	MR	LIN	-0,2 m
1	1	7	MR	LIN	-0,2 m
1	1	8	BPT	LIN	-0,2 m
1	1	9	MR	LIN	-0,2 m
1	1	10	MR	LIN	-0,2 m
1	1	11	MR	LIN	-0,2 m
1	1	12	VR	LIN	-0,2 m
1	1	13	MR	LIN	-0,2 m
1	1	14	VR	LIN	-0,2 m
1	1	15	MR	LIN	-0,2 m
1	1	16	MR	LIN	-0,2 m
1	1	17	MR	LIN	-0,2 m
1	1	18	MR	LIN	-0,2 m
1	1	19	GT	LIN	-0,2 m
1	1	20	MR	LIN	-0,2 m
1	1	21	VR	LIN	0,1 m
1	1	22	GT	LIN	0,1 m
1	1	23	VR	LIN	0,1 m
1	1	24	MR	ONR	0, m
1	1	1000	LO	VLK	-0,2 m
1	2	2000	LG	ONR	0, m
1	1	2000	LG	ONR	0, m
1	1	2100	LO	VLK	-0,2 m
2	1	1	MR	LIN	0,1 m
2	1	2	MR	LIN	0,1 m
2	1	3	MR	LIN	0,1 m
2	1	2100	LO	LIN	0,1 m
3	1	1	MR	LIN	0,1 m
3	1	2	MR	LIN	0,1 m
3	1	3	MR	LIN	0,1 m
3	1	4	MR	LIN	0,4 m
3	102	1100	LO	VLK	0,1 m
3	102	2100	LO	VLK	0,1 m
3	1	2100	LO	LIN	0,1 m
3	102	2101	LO	VLK	0,1 m
4	1	999	REC	VLK	0,1 m
5	1	1	MR	LIN	0,2 m
5	1	2100	LO	VLK	0,2 m
6	1	2000	LG	VLK	0, m

Bijlage 5 Vondstenlijst

Vondstnr	Put	Vlak	Vak	Spoor	Vulling	Inhoud	Verzamel	Opmerking
1	1	1		2	2	MIX	TROF	goot
2	1	1		8	2	MIX	TROF	stortbak

Verklarende woordenlijst

Antropogene sporen Alle immobiele sporen van menselijke oorsprong, variërend van paalgaten of fosfaatvlekken tot muurresten.

AMK Archeologische Monumentenkaart geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1) Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RCE en de provincies en wordt beheerd door de RCE.

Archeologische indicatoren Indicatief archeologisch materiaal dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats.

Archis Archeologisch Informatie Systeem. Dit door de RCE beheerde systeem bevat informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten.

¹⁴C Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CIS Het landelijke registratienummer ten behoeve van archeologisch onderzoek, uitgegeven door het Centraal Informatiesysteem.

CMA Centraal Monumenten Archief.

Ex situ Niet ter plaatse. Aanduiding die wordt gebruikt om aan te geven of grondsporen en / of artefacten zich niet meer op de oorspronkelijke plaats in de bodem bevinden. Behoud ex situ is het bewaren van de archeologische informatie door definitief onderzoek (opgraven, documenteren en registreren).

IKAW Indicatieve kaart van archeologische waarden, een door de RCE geproduceerde kaart op landelijk niveau met de verwachte relatieve of absolute dichtheid van (bepaalde) archeologische verschijnselen in de bodem.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek. Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

In situ Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponeed, weggegooid of verloren. Behoud in situ is het behouden van archeologische waarden in de bodem.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

PVA Plan van Aanpak. Een door de opdrachtnemer op te stellen plan voor de uit te voeren werken waarmee beoogd wordt aan de vereisten zoals geformuleerd in het Programma van Eisen en/of het ontwerp te voldoen. Ook wordt hierin een voorstel gedaan voor de werkwijze waarmee de in het Programma van Eisen en/of ontwerp geformuleerde resultaatsverwachtingen bereikt kunnen worden.

PVE Programma van Eisen. Het PvE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

RCE Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

RTS Robotic Total Station. Hiermee worden vlakken direct digitaal ingemeten.

Selectieadvies Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.

Afkortingen in de database

REFERENTIELIJSTEN Versie 1.6

AARD SPOOR

Aard van het spoor

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
AKR	(oude) akkerlaag
AWC	aardewerkconcentratie
BA	balk
BES	beschoeiing
BG	boorgat
BKS	bekisting
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	beerput/beerkuil
BRL	brandlaag
BU	bustum
BUN	visbun
BV	bouwvoor
CR	crematiegraf
DIG	dierbegraafing
DK	drenkkuil
DLT	doorlaat (door een muur)
DP	depressie
DR	drain
EG	erfgreppel
ES	esdek
FU	fuik
GA	gracht
GE	geul
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRK	grafkuil
GT	goot
HA	haard
HAK	haardkuil
HG	huisgreppel
HKC	houtschoolconcentratie
HI	hoefindruk
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhumatiegraf
KEL	kelder
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkante kringgreppel
KL	kuil
KS	karrenspoor
LAK	laklaag
LAT	latrine
LG	laag
LO	ophogingslaag
LS	stortlaag
MI	muurinsteek
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
MU	muuruitbraak
NV	natuurlijke verstoring
NVD	dierlijke verstoring
NVP	plantaardige verstoring
OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil
PG	paalgat
PGK	paalgat met paalkuil
PK	paalkuil
PL	plank
PLW	plaggenwand
PO	poel
POE	poer
POT	potstal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergetouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
REC	recent

RPA	palenrij
RPG	rij paalgaten
RPK	rij paalkuilen
RPL	rij planken
SG	standgreppel
SI	silo
SL	sloot
SPB	sparboog
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
VL	vlek
VR	vloer
VSC	vuursteenconcentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WOO	woonlaag
XXX	onbekend

COUPEFORM

Vorm van de onderkant van het spoor in de coupe

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
ONR	onregelmatig
PNT	punt
RND	rond
VLK	vlak
KOM	komvormig
REV	revolvertas
VRK	vierkant
RHK	rechthoekig
NG	niet gecoupeerd

VLAKFORM

Vorm van het spoor op het horizontale vlak

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
LIN	lineair
ONR	onregelmatig
OVL	ovaal
RHK	rechthoekig
RND	rond
SIK	sikkelvormig
VRK	vierkant

KLEUR

Duiding van de kleur

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
BE	beige
BL	blauw
BR	bruin
GL	geel
GN	groen
GR	grijs
OR	oranje
PA	paars
RO	rood
RZ	roze
WI	wit
ZW	zwart

Daarnaast:

D	donker
L	licht
SCH	schoon
VL	vuil
ZR	zeer

DBRGR = donkerbruingrijs (hoofdkleur is dan grijs)

INSLUITSEL

Aard van een insluitel van een vulling

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AS	as
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen schelp)
BS	baksteen
BW	bouwaardewerk (baksteen, dakpan, tegel)
FE	ijzeroer
FF	fosfaat
GL	glas
HK	houtschool
HL	huttenleem
HT	hout
KI	kiezelen
LR	leer
MET	metaal
MN	mangaan
NS	natuursteen
OKR	oker
SCH	schelp
SL	slak
VKL	verbrande klei
VST	vuursteen

TEXTUUR

Textuur van een vulling met NEN-classificatie

<u>Code</u>	<u>NEN</u>	<u>Referentie</u>
K	K	klei
ZK	Ks1	zware klei
MK	Ks2	matig zware klei
LK	Ks3	lichte klei
Z-K		zandige klei
ZI		zavel
ZZI	Kz1	zware zavel
MZI	Kz2	matig lichte zavel
LZI	Kz3	lichte zavel
L	L	leem
SL	Lz1	siltige leem
Z-L	Lz3	zandige leem
V	V	veen
V1	Vk3	venige klei
V2	Vk1	kleilig veen
V3	VKM	mineraalarm veen
Z-V	Vz1	zandig veen
Z	Z	zand
FZ	Zs1	fijn zand
MZ	Zs1	middelgrof zand
GZ	Zs1	grof zand
ILZ	Zs2	iets lemig zand
LZ	Zs3	lemig zand
IGHZ	g1	iets grindhoudend zand
MGHZ	g2	matig grindhoudend zand
SGHZ	g3	sterk grindhoudend zand
V-Z	Vz3	venig zand
G	G	grind
FG		fijn grind
GG		grof grind
IZHG	Gz1	iets zandhoudend grind
MZHG	Gz2	matig zandhoudend grind
SZHG	Gz3	sterk zandhoudend grind
ST		steen
HT		hout
H0	h1	humushoudend
H1	h2	matig humeus
H2	h3	humusrijk

INHOUD

Aard van het materiaal van een vondst

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AW	aardewerk vaatwerk
AWG	gedraaid aardewerk
AWH	handgevormd Aardewerk
BAKSTN	baksteen
DAKPAN	dakpan
AXB	bot (geen schelp)
OMB	bot menselijk
ODB	bot dierlijk
CREM	crematieresten
BOUWMAT	bouwaardewerk (keramisch, geen steen)
COP	coproliet
GLS	glas (geen slak)
HK	houtschool
HT	hout (geen houtschool, geen plantaardige resten)
KER	keramische objecten (weefgewichten e.d.)
ODL	leer
MXX	metaal (geen slak)
MCU	koper/brons
MFE	ijzer
MPB	lood
MIX	gemengd
SXX	natuursteen (geen vuursteen)
PIJP	pijpenkoppen en -stelen
SCH	schelp
SLAK	slakken
TEGEL	tegel
OTE	textiel, touw
HUTTLM	verbrande klei (geen lemen gewichten)
SVU	vuursteen
XXX	overig

MONSTER

Aard van een monster

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
MA	monster algemeen
MAR	monster artropoden
MBOT	monster bot
MC14	monster voor ¹⁴ C-datering
MCH	chemisch monster
MCR	crematiemonster
MD	monster voor dendrochronologisch onderzoek
MDIA	diatomeeënmonster
MDNA	DNA-monster
MFF	fosfaatmonster
MHK	houtschoolmonster
MHT	houtmonster
MP	pollenmonster
MSC	schelpenmonster
MSL	monster slijpplaat
MZ	zadenmonster voor botanisch onderzoek

VERZAMELWIJZE

Manier waarop een vondst of monster is verzameld.

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AAC	aanleg coupe (handmatig schaven)
AANV	aanleg vlak of profiel (handmatig)
BIGB	bigbag
COUP	couperen (handmatig)
DETC	detectorvondst
LICH	lichten (vondst met omringende grond integraal verwijderd)
MAA	machinale aanleg
MAF	machinale afwerking (of machinaal couperen)
MSCH	machinaal schaven
PUNT	puntvondst (ingemeten)
SCHA	uitschaven (handmatig)
SPIT	uitspitten (handmatig)
TROF	troffelen